

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

30 december 2008

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wet
van 20 december 2002 betreffende de
minnelijke invordering van schulden van
de consument wat de invordering door
advocaten, ministerieel ambtenaren en
gerechtelijke mandatarissen betreft**

(ingediend door de heren Bart Laeremans,
Bert Schoofs en Peter Logghe)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

30 décembre 2008

PROPOSITION DE LOI

**modifiant, en ce qui concerne le
recouvrement par les avocats, les officiers
ministériels et les mandataires de justice, la
loi du 20 décembre 2002 relative
au recouvrement amiable des dettes
du consommateur**

(déposée par MM. Bart Laeremans,
Bert Schoofs et Peter Logghe)

SAMENVATTING

De indieners zijn van mening dat alle personen die de activiteit van invordering uitoefenen de kosten hieraan verbonden moeten beperken.

Dit wetsvoorstel strekt er daarom toe advocaten en gerechtsdeurwaarders, die thans buiten het toepassingsgebied van de wet vallen, te verplichten enkel de kosten van een dagvaarding en de kosten verbonden aan de uitvoering van de daarop volgende gerechtelijke beslissing aan te rekenen.

RÉSUMÉ

Les auteurs estiment que toutes les personnes qui exercent une activité de recouvrement sont tenues de limiter les frais afférents à ce recouvrement.

Cette proposition de loi vise dès lors à contraindre les avocats et huissiers de justice, qui ne relèvent pas, actuellement, du champ d'application de la loi, à ne facturer que les frais d'assignation et les frais liés à l'exécution de la décision judiciaire qui s'ensuit.

cdH	:	centre démocrate Humaniste		
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams		
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen		
FN	:	Front National		
LDD	:	Lijst Dedecker		
MR	:	Mouvement Réformateur		
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie		
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten		
PS	:	Parti Socialiste		
sp.a+VI.Pro	:	Socialistische partij anders + VlaamsProgressieven		
VB	:	Vlaams Belang		

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 52 0000/000 :	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 52 0000/000 :	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)	CRABV :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)	CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN :	Plenum	PLEN :	Séance plénière
COM :	Commissievergadering	COM :	Réunion de commission
MOT :	moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT :	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
Bestellingen :	Commandes :
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be	www.laChambre.be
e-mail : publicaties@deKamer.be	e-mail : publications@laChambre.be

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel strekt tot wijzigen van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van de schulden van consumenten, teneinde de consumenten een betere bescherming te bezorgen.

Deze wet heeft als voorwerp het reglementeren van de activiteiten van minnelijke invordering, dit wil zeggen de invordering van schulden buiten een gerechtelijke procedure, door het versturen van betalingsherinneringen, ingebrekestellingen en andere niet gerechtelijke stappen.

Deze wijze van invordering is aanzienlijk toegenomen in de loop van de laatste jaren omwille van de kost van gerechtelijke procedures en van de diversificatie van consumptie die ervoor zorgt dat de schuldeisers voor kleine bedragen toenemen (vaste telefoon of gsm, diverse kopen op krediet, verkopen per correspondentie, schuldvorderingen inzake energie of water, schuldvorderingen inzake gezondheidszorg enz.). Voor al deze schuldvorderingen doet de gerechtelijke invordering voor de schuldeiser het risico ontstaan dat hij kosten moet maken die een puur verlies zijn indien de consument insolvent is; hij zal dan vaak verkiezen voor de minnelijke weg die minder kostelijk is en die een percentage aan invordering toelaat die gevoelig vergelijkbaar is.

De wet van 20 december 2002 regelt *de minnelijke invordering van schulden (dit is in feite de handelingen van minnelijke invordering)* en de activiteit van minnelijke invordering van schulden uitgeoefend door diegene die er een beroep van maken.

De minnelijke invordering van schulden wordt gedefinieerd als iedere handeling of praktijk die tot doel heeft de schuldenaar ertoe aan te zetten een onbetaalde schuld te betalen (artikel 2, § 1, 1°, van de wet). De handelingen van minnelijke invordering vormen het voorwerp van artikel 3 dat ertoe strekt technieken en procedures van invordering te bestrijden die een inbreuk kunnen vormen op het privéleven of de consument in verwarring brengen. Deze bepaling viseert zowel de schuldeiser zelf als diegene waarop hij een beroep doet om zijn schuldvordering te innen (advocaat, gerechtsdeurwaarder, een vennootschap van invordering).

De activiteit van de minnelijke invordering van een schuld wordt gedefinieerd als die activiteit die bestaat uit het minnelijk invorderen van onbetaalde schulden voor andermans rekening evenals het minnelijk invorderen

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi vise à modifier la loi du 20 décembre 2002 relative au recouvrement amiable des dettes du consommateur, en vue d'offrir une meilleure protection au consommateur.

La loi précitée régit les activités de recouvrement amiable, à savoir le recouvrement de dettes en dehors d'une procédure judiciaire, par l'envoi de rappels et de mises en demeure ou au moyen d'autres démarches non judiciaires.

Le recours à ce mode de recouvrement s'est considérablement accru au cours de ces dernières années, en raison du coût des procédures judiciaires, mais aussi de la diversification de la consommation, qui est à l'origine de la multiplication du nombre de dettes modestes (téléphone fixe ou gsm, divers achats à crédit, ventes par correspondance, créances d'eau ou d'énergie, créances de soins de santé, etc.). L'introduction d'une procédure de recouvrement judiciaire pour de telles sommes entraîne des frais que le créancier risque de ne jamais récupérer si le consommateur est insolvable; le créancier optera donc souvent pour le règlement amiable, procédure qui est moins coûteuse et qui offre un taux de recouvrement sensiblement comparable à celui de la procédure de recouvrement judiciaire.

La loi du 20 décembre 2002 règle *le recouvrement amiable des dettes (il s'agit en réalité des actes de recouvrement amiable)* et l'activité de recouvrement amiable de dettes exercée par celui qui en fait sa profession.

Le recouvrement amiable de dettes est défini comme tout acte ou pratique qui a pour but d'inciter le débiteur à s'acquitter d'une dette impayée; (article 2, § 1er, 1°, de la loi). Les actes de recouvrement amiable font l'objet de l'article 3 qui vise à lutter contre les techniques et procédures de recouvrement susceptibles de porter atteinte à la vie privée ou d'induire le consommateur en erreur. Cette disposition vise tant le créancier lui-même que celui auquel il fait appel pour recouvrer sa créance (avocat, huissier de justice, société de recouvrement).

L'activité de recouvrement amiable de dettes est définie comme l'activité qui consiste dans le recouvrement amiable de dettes impayées pour compte d'autrui, ainsi que le recouvrement amiable de créances cédées contre

van overgedragen schuldvorderingen tegen vergoeding. Hoewel in zijn oorsprong de tekst alle personen viseerde die de activiteit van invordering uitoefenden, werd de definitie gewijzigd tijdens de parlementaire voorbereidingen. Een nuance werd aangebracht om onduidelijke redenen en heeft aan de definitie een precisering toegevoegd die van de activiteit van minnelijke invordering uitsluit het verhalen van schulden *uitgeoefend door een advocaat, of een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijk mandataris in uitoefening van zijn beroep of ambt*. De exacte draagwijdte van deze uitsluiting is voorwerp van discussie. De algemene opvatting heeft gesteld dat de artikelen 4 tot 8 van de wet niet van toepassing zijn op de invordering uitgeoefend door gerechtsdeurwaarders en advocaten (zie bijvoorbeeld C. Biquet-Mathieu, *De wet van 20 december 2002, inzake het minnelijk invorderen van schulden van de consument*, JT 18 oktober 2003, p. 669).

Bijgevolg viseert de activiteit van invordering in werkelijkheid slechts de vennootschappen van invordering. Deze activiteit wordt geregeld door de artikelen 4 tot 7 die ondermeer voorzien in *het verbod om aan de consument enige vergoeding te vragen anders dan de overeengekomen bedragen in de onderliggende overeenkomst*. Gezien de gerechtsdeurwaarders en advocaten worden uitgesloten van de definitie van activiteit van invordering, zijn zij dus niet betrokken door dit verbod.

Deze uitsluiting heeft tot belangrijke misbruiken geleid wat betreft de gerechtsdeurwaarders. De bijzonderheid van gerechtsdeurwaarders is dat de vergoeding van hun prestaties wordt vastgelegd door een tarief bepaald door een koninklijk besluit van 30 november 1976. Dit tarief laat toe een vast recht te vorderen, kosten van inlichtingen en een ontvangstrecht voor het verzenden van elke brief van ingebrekestelling tot betaling. Deze bedragen worden normaal gezien ontvangen in het kader van de gewone gerechtelijke opdracht van de gerechtsdeurwaarder die erin bestaat een ingebrekestelling te versturen aan de schuldenaar en hem vervolgens te dagvaarden voor de rechtbanken indien hij in gebreke blijft uit te voeren. Evenwel, men heeft reeds onderstreept dat de minnelijke invordering vaak elke gerechtelijke procedure uitsluit. De vraag wordt dus gesteld om te weten of het minnelijk invorderen in de uitsluiting van de definitie valt: *een invordering gedaan door een gerechtelijk mandataris in de uitoefening van zijn functie*.

Wat ook het antwoord is op deze vraag, *het is zeker dat de handelingen die de gerechtsdeurwaarder niet stelt in zijn hoedanigheid van ministerieel ambtenaar maar als eenvoudig mandataris, niet onderworpen zijn aan enige wettelijk tarief* (RPDB Gerechtsdeurwaarder,

rémunération. Bien qu'à l'origine, le texte visât toutes les personnes qui exerçaient l'activité de recouvrement, la définition a été modifiée pendant les travaux parlementaires. Une nuance a été apportée pour des raisons obscures et a ajouté à la définition une précision qui exclut de l'activité de recouvrement amiable le recouvrement de dettes *effectué par un avocat ou un officier ministériel ou un mandataire de justice dans l'exercice de sa profession ou de sa fonction*. La portée exacte de cette exclusion fait l'objet de discussions. De l'avis général, les articles 4 à 8 de la loi ne s'appliquent pas au recouvrement effectué par des huissiers de justice et des avocats (voir par exemple C. Biquet-Mathieu, *De wet van 20 december 2002, inzake het minnelijk invorderen van schulden van de consument*, JT 18 octobre 2003, p. 669).

Par conséquent, l'activité de recouvrement ne vise en réalité que les sociétés de recouvrement. Cette activité est régie par les articles 4 à 7 qui prévoient notamment *l'interdiction de demander au consommateur une quelconque indemnité, autre que les montants convenus dans le contrat sous-jacent*. Les huissiers de justice et les avocats étant exclus de la définition de l'activité de recouvrement, ils ne sont donc pas concernés par cette interdiction.

Cette exclusion a donné lieu à des abus considérables en ce qui concerne les huissiers de justice. La particularité des huissiers de justice est que la rémunération de leurs prestations est régie par un tarif fixé par un arrêté royal du 30 novembre 1976. Ce tarif permet d'exiger un droit fixe pour les frais de recherche d'informations et un droit de réception pour l'envoi de chaque lettre de mise en demeure de payer. Ces montants sont normalement reçus dans le cadre de la mission judiciaire ordinaire de l'huissier qui consiste à envoyer une mise en demeure au débiteur puis à le citer devant les tribunaux s'il reste en défaut de s'exécuter. Il a toutefois déjà été souligné que le recouvrement amiable exclut souvent toute procédure judiciaire. La question qui se pose est donc de savoir si le recouvrement amiable relève de l'exclusion au sens de la définition: *un recouvrement effectué par un mandataire judiciaire dans l'exercice de ses fonctions*.

Quelle que soit la réponse à cette question, il est certain que les actes que l'huissier de justice ne pose pas en sa qualité d'officier ministériel mais en simple mandataire, ne sont soumis à aucun tarif légal (RPDB Huissier, n°s 226 et 227). C'est plus spécifiquement le cas pour

nrs. 226 en 227). Dit is meer in het bijzonder het geval voor de minnelijke invordering¹. Het is dus een misbruik dat de gerechtsdeurwaarders het barema hebben toegepast op handelingen die in werkelijkheid niet worden gesteld in de uitoefening van een functie van ministerieel ambtenaar.

Op een zeer late en confidentiële wijze heeft de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders zich uitgesproken over deze vraag. In een richtlijn (Richtlijn 2008/001) van 21 februari 2008, werd zij ertoe gebracht eraan te herinneren dat het barema van het koninklijk besluit slechts kon worden toegepast op ingebrekestellingen verstuurd door een gerechtsdeurwaarder *in de mate waarin het gegeven mandaat aan de gerechtsdeurwaarder bestaat in een instructie om over te gaan tot het versturen van een ingebrekestelling met een duidelijk mandaat om te gaan tot de gerechtelijke invordering*. Dit laat evenwel ambiguïteit bestaan. Het is inderdaad onmogelijk voor de consument om te oordelen of in praktijk de gerechtsdeurwaarder al dan niet over een mandaat beschikt om over te gaan tot gerechtelijke invordering.

De schuldeisers hebben niet gewacht om het voordeel vast te stellen dat zij konden trekken uit de tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder in de activiteit van minnelijke invordering. Inderdaad, nu het barema vastgesteld door het koninklijk besluit toelaat aan de gerechtsdeurwaarders om kosten te vorderen voor stappen van invordering, heeft de schuldeiser er alle belang bij om een beroep te doen op een gerechtsdeurwaarder aangezien de rechten en kosten betaald door de consument zullen toelaten om de invorderingsprocedure te financieren.

Ondanks de beslissing van de Nationale Kamer, hebben vele gerechtsdeurwaarders gratis hun diensten aangeboden aan schuldeisers door de consumenten te laten betalen voor de kost van hun interventies berekend volgens het tarief vastgesteld door het koninklijk besluit van 30 november 1976. Op die manier heeft men gezien dat de brutomarge van bepaalde studies van gerechtsdeurwaarders vermenigvuldigd werd met twee of drie in een tijdspanne van enkele jaren.

Deze situatie heeft zeer zorgwekkende gevolgen voor consumenten die per definitie reeds fragiel zijn gezien het gaat om schuldvorderingen die zij niet meer kunnen betalen:

- de kosten van invordering gevorderd door de gerechtsdeurwaarder voegen zich bij de voorziene boetes in de onderliggende overeenkomst, hoewel deze boetes worden geacht ondermeer de kosten van invordering te dekken;

¹ (Civ. Luik, 1ste Kamer, 1 februari 2002, JLMB 2002/13, p. 550).

le recouvrement amiable¹. La pratique consistant, chez les huissiers, à appliquer le barème aux actes qui, en réalité, ne sont pas posés dans l'exercice d'une fonction d'officier ministériel, constitue donc un abus.

Très tardivement et très confidentiellement, la Chambre nationale des huissiers de justice s'est prononcée sur cette question. Dans une directive (Directive 2008/001) du 21 février 2008, elle a été amenée à rappeler que le barème de l'arrêté royal ne pouvait être appliqué qu'aux mises en demeure envoyées par un huissier de justice *pour autant que le mandat donné à l'huissier de justice consiste en une instruction de procéder à l'envoi d'une lettre de mise en demeure assortie d'un mandat clair d'aller jusqu'au recouvrement judiciaire*. Une certaine ambiguïté subsiste néanmoins. Il est en effet impossible pour le consommateur de vérifier si, dans la pratique, l'huissier dispose ou non d'un mandat pour procéder à un recouvrement judiciaire.

Les créanciers n'ont pas tardé à se rendre compte du profit qu'ils pouvaient tirer de l'intervention d'un huissier de justice dans l'activité de recouvrement amiable. En effet, le barème fixé par l'arrêté royal permettant à présent d'exiger des frais pour les mesures de recouvrement, le créancier a tout intérêt à faire appel à un huissier de justice, dès lors que les droits et frais payés par le consommateur permettront de financer la procédure de recouvrement.

En dépit de la décision prise par la Chambre nationale, de nombreux huissiers de justice ont gracieusement présenté aux créanciers de faire payer par les consommateurs le coût de leurs interventions, calculé conformément au tarif prévu par l'arrêté royal du 30 novembre 1976. On a ainsi constaté que la marge brute de certaines études d'huissiers de justice a doublé ou triplé en l'espace de quelques années.

Cette situation a des conséquences préoccupantes pour les consommateurs qui, par définition, sont fragilisés, dès lors qu'il s'agit de créances qu'ils ne sont plus en mesure d'honorer:

- les frais de recouvrement exigés par l'huissier de justice s'additionnent aux amendes prévues dans le contrat sous-jacent, bien que ces amendes soient censées couvrir notamment les frais de recouvrement;

¹ (Civ. Liège, 1ère Chambre, 1er février 2002, JLMB 2002/13, p. 550).

– de kosten voorzien door het barema voor het versturen van een ingebrekestelling omvatten:

- een vast recht voor het versturen van een ingebrekestelling, zijnde 14,96 euro voor de bedragen hogere dan 125 euro (artikel 7 van het koninklijk besluit van 30 november 1976);
- een vast recht van 6,21 euro voor de opzoeken en inlichtingen met betrekking tot de identiteit, de domicilie en de staat van de debiteur (artikel 13, b.);
- een proportioneel recht van 1% met een minimum van 10,11 euro op het bedrag in hoofdsom en de intresten wanneer een veroordeling of een schuld wordt uitgevoerd in de handen van de gerechtsdeurwaarder (artikel 8).

Op die manier wordt bijvoorbeeld de invordering van verzekeringspremie burgerlijke aansprakelijkheid voertuigen van 219,98 euro verhoogd met 13% omwille van het enige feit van tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder, hoewel de schuldeiser beschikt over algemene voorwaarden die reeds in een verhoging van 15% voorzien in het geval van laattijdige betaling. De tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder heeft dus betrekking op een hoofdsom verhoogd met bijna 28%. Hoe bescheidener de schuldvordering, hoe meer deze proportie toeneemt. Indien de gerechtsdeurwaarder verschillende herinneringen verstuurt en minieme provisies ontvangt, is het niet zeldzaam dat op het einde van de rekening het gevorderde bedrag verschillende keren de schuldvordering in hoofdsom vertegenwoordigt.

Indien men in overweging neemt dat het contentieux van minnelijke invordering betrekking heeft op duizenden dossiers en men rekening houdt met een graad van invordering van ongeveer 60%, stelt men vast dat deze operaties voor bepaalde studies van gerechtsdeurwaarders een bron van verschillende honderdduizenden euros bedraagt. De jaarrekeningen van bepaalde studies tonen zelfs omzetten van verschillende miljoenen euros.

Het gebruik van het briefhoofd van een gerechtsdeurwaarder en de vermelding van zijn functie zijn van die aard dat zij doen geloven dat er een gerechtelijke procedure nakende is, hoewel de instructie van de schuldeiser is, om niet te dagvaarden. Dit zijn manifest verwarrende berichtgevingen verboden door het artikel 3, § 2, van de wet van 20 december 2002 en door de wet van 14 juli 1998 op de handelspraktijken.

De gevorderde rechten en kosten worden rechtstreeks ontvangen door de gerechtsdeurwaarder en worden nooit teruggevorderd van de schuldeiser indien de consument volledig insolvent is. In werkelijkheid komt de gerechtsdeurwaarder tussen voor zijn eigen rekening en zijn eigen profijt. Hij heeft dus als objectief belang zoveel mogelijk ingebrekestellingen en herinneringen

– les frais prévus par le barème pour l'envoi d'une mise en demeure comprennent:

- un droit fixe pour l'envoi d'une mise en demeure, à savoir 14,96 euros pour les montants supérieurs à 125 euros (article 7 de l'arrêté royal du 30 novembre 1976);
- un droit fixe de 6,21 euros pour les recherches et les renseignements relatifs à l'identité, au domicile ou à l'état du débiteur (article 13, b.);
- un droit proportionnel de 1%, ne pouvant être inférieur à 10,11 euros, du montant principal et des intérêts, lorsqu'une condamnation ou une dette se règle entre les mains de l'huissier de justice (article 8).

C'est ainsi que, par exemple, le recouvrement d'une prime d'assurance de la responsabilité civile en matière automobile de 219,98 euros est majoré de 13% par le simple fait de l'intervention d'un huissier de justice, bien que le créancier dispose de conditions générales prévoyant déjà une majoration de 15% en cas de retard de paiement. L'intervention de l'huissier de justice concerne donc un montant principal majoré de près de 28%. Si l'huissier de justice envoie plusieurs rappels et perçoit des provisions minimales, il n'est pas rare qu'en fin de compte, le montant recouvré représente un multiple de la créance principale.

Si l'on considère que le contentieux du recouvrement amiable concerne des milliers de dossiers et si l'on tient compte d'un taux de recouvrement avoisinant 60%, on constate que ces opérations représentent plusieurs centaines de milliers d'euros pour certaines études d'huissiers de justice. Les comptes annuels de certaines études révèlent même des chiffres d'affaires de plusieurs millions d'euros.

L'utilisation de papier à en-tête d'un huissier de justice et la mention de sa fonction sont de nature à faire croire qu'une procédure judiciaire est imminente, alors que l'instruction du créancier est de ne pas citer en justice. Ce sont manifestement des communications prêtant à confusion, qui sont interdites par l'article 3, § 2, de la loi du 20 décembre 2002 et par la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce.

Les droits et dépens recouverts sont directement reçus par l'huissier de justice et ne sont jamais réclamés au créancier si le consommateur est totalement insolvable. En réalité, l'huissier de justice intervient pour son propre compte et son propre profit. Il a donc objectivement intérêt à envoyer le plus grand nombre possible de mises en demeure et de rappels de paiement. Il n'est soumis à

tot betaling te versturen. Hij is aan geen enkele controle onderworpen aangezien de schuldeiser zich nooit zorgen zal maken over de vermenigvuldiging van kosten, waarvan men hem nooit de terugbetaling zal vragen. Deze techniek is in strijd met het artikel 2.4° van het koninklijk besluit van 30 november 1973 dat verbiedt aan de gerechtsdeurwaarders om aan hun cliënten een volledige of gedeeltelijke terugbetaling van hun rechten toe te staan.

De diensten van schuldbemiddeling zijn op die manier vaak geconfronteerd geworden met dossiers waarin de schuldvordering vermenigvuldigd is geworden met twee of drie, omwille van het enkele feit van de tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder.

Aan deze illegale praktijken voegt zich het feit toe dat het tarief van het koninklijk besluit van 30 november 1976 wordt toegepast op zeer verschillende wijzen door de gerechtsdeurwaarders, dat het onduidelijk is en moeilijk begripbaar voor de consumenten. De diensten van schuldbemiddeling onderstrepen de zeer talrijke vergissingen vastgesteld in de afrekeningen van de gerechtsdeurwaarders die zij verifiëren. Men stelt bovendien vast dat bovenop het barema bepaalde studies kosten voor het dossier berekenen of voor onderzoek waarvoor geen enkele uitleg is.

Bij de ernstige gevolgen van deze praktijken voor de consumenten voegt zich het feit dat de wet omstandigheden creëert inzake concurrentie die objectief ongelijk zijn tussen de gerechtsdeurwaarders en de vennootschappen van invordering van schuldvorderingen. Deze ongelijke behandeling is des te onrechtvaardiger aangezien de activiteit exact dezelfde is en dat de tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder – buiten zijn opdracht van ministerieel ambtenaar – geen enkele bijkomende garantie biedt voor de consument. Men heeft reeds opgemerkt dat de diensten van schuldbemiddeling klaagden over de vele vergissingen en de variërende toepassing van het barema in de afrekeningen van gerechtsdeurwaarders.

Deze omstandigheden van ongelijke concurrentie hebben de zeer belangrijke ontwikkeling toegelaten van bepaalde studies die meer dan 10 personen tewerk stellen in het kader van een activiteit van minnelijke invordering. Nu zij de kost van de tussenkomst ten laste leggen bij de consumenten, kunnen bepaalde studies openbare aanbestedingen verwerven door een tussenkomst voor te stellen die quasi gratis is voor de schuldeiser, aangezien alle honoraria en kosten worden gevorderd van de consumenten, bovenop de te innen schuldvordering. Het gebeurt zelfs in bepaalde gevallen dat een gerechtsdeurwaarder er zich financieel toe verbindt ten aanzien van de schuldeiser om hem een minimum percentage aan invordering te garanderen.

aucun contrôle dès lors que le créancier ne se souciera jamais de la multiplication des frais, dont on ne lui réclamera jamais le remboursement. Cette technique viole l'article 2.4° de l'arrêté royal du 30 novembre 1976 qui interdit aux huissiers de justice d'accorder à leurs clients une remise partielle ou totale de leurs droits.

Les services de médiation de dettes sont ainsi souvent confrontés à des dossiers dans lesquels les créances sont multipliées par deux ou trois en raison du simple fait de l'intervention d'un huissier de justice.

À ces pratiques illégales s'ajoute le fait que le tarif prévu par l'arrêté royal du 30 novembre 1976 est appliqué très diversement par les huissiers de justice, qu'il est peu clair et difficilement compréhensible pour les consommateurs. Les services de médiation de dettes soulignent les très nombreuses erreurs constatées dans les décomptes des huissiers de justice qu'ils vérifient. On constate en outre qu'au-delà du barème, certaines études facturent des frais de dossier ou d'examen sans la moindre explication.

Outre les répercussions graves de ces pratiques pour les consommateurs, la loi crée des conditions de concurrence objectivement inégales entre les huissiers de justice et les sociétés de recouvrement de créances. Cette inégalité de traitement est d'autant plus injustifiée que l'activité est exactement la même et que l'intervention de l'huissier de justice – exception faite de sa mission d'officier ministériel – n'offre aucune garantie supplémentaire pour le consommateur. Il a déjà été fait remarquer que les services de médiation de dettes se plaignaient des nombreuses erreurs et de l'application variable du barème dans les décomptes des huissiers de justice.

Ces conditions de concurrence inégale ont permis le développement à grande échelle d'études spécialisées qui occupent plus de 10 personnes dans le cadre d'une activité de recouvrement amiable. Étant donné qu'elles facturent aux consommateurs les frais liés à l'intervention, certaines études peuvent décrocher des marchés publics en proposant une intervention quasiment gratuite pour le créancier puisque tous les honoraires et frais sont recouverts auprès des consommateurs, en sus de la créance à recouvrer. Il arrive même, dans certains cas, qu'un huissier de justice s'engage financièrement afin de garantir au créancier un pourcentage minimum du recouvrement.

In een maatschappij die geconfronteerd wordt met stijgende problemen van armoede, is het ontoelaatbaar dat een groep misbruik maakt van het monopolie dat hem wordt toegewezen door de wet, voor bepaalde handelingen, om alzo de schulden van de meest zwakke consumenten te doen oplopen. Bovendien, zelfs in de veronderstelling dat dit beroep de wet zou toepassen zoals zou moeten, zal er een ambiguïteit blijven om te weten wanneer een gerechtsdeurwaarder zijn minnelijke invordering doet in het kader van zijn opdracht van ministerieel ambtenaar en wanneer hij handelt als eenvoudige operator van minnelijke invordering.

Teneinde deze ambiguïteit uit te klaren, wijzigt het wetsvoorstel de wet van 20 december 2002 om ze toepasselijk te maken op elke activiteit van minnelijke invordering, of ze nu uitgaat van een vennootschap van invordering, een gerechtsdeurwaarder, of een advocaat of een gerechtelijk mandataris in de brede betekenis. De minnelijke invordering wordt alzo ook van toepassing op ingebrekestellingen verstuurd door een gerechtsdeurwaarder, zelfs indien hij eveneens als opdracht heeft te dagvaarden bij gebrek aan betaling. Tot aan de dagvaarding zal geen enkele gerechtsdeurwaarder noch enige andere acteur inzake minnelijke invordering, enig ander recht of kost kunnen vorderen van de consument dan deze uitdrukkelijk voorzien in de onderliggende overeenkomst.

Het lijkt zorgzaam en evenwichtig om alle operatoren op een gelijke voet te plaatsen en het lijkt in moeilijke economische omstandigheden die de bevolking ontmoet, niet abnormaal om de kosten van invordering te beperken ten laste van de consument tot de kosten van dagvaarding en van uitvoering van de daaropvolgende gerechtelijke beslissing. We herinneren er inderdaad aan dat de contractuele clausules zeer vaak reeds een boetebeding bevatten dat precies bestemd is om een forfaitaire vergoeding vast te leggen voor de inningskosten. De gerechtsdeurwaarders zullen inderdaad ontzegd worden om nog een recht te ontvangen voor de kosten met betrekking tot de ingebrekestelling en andere voorafgaande inlichtingen aan de dagvaarding. Het lijkt niet overdreven om aan dit beroep te vragen bij te dragen zoals anderen aan de strijd tegen de armoede en de schuldopstapeling, gezien zij nog steeds een belangrijk deel van haar inkomsten haalt uit vorderingen ingesteld door schuldeisers.

Tenslotte, in het kader van een herziening van de wet, is het opportuun om toe te laten aan agenten aangeduid door de minister om de activiteit van alle acteurs inzake minnelijke invordering te controleren, wat ook hun hoedanigheid is, onder voorbehoud van respect voor het beroepsgeheim met betrekking tot de gerechtsdeurwaarders en de advocaten.

Dans une société confrontée à des problèmes croissants de pauvreté, il est inadmissible qu'un groupe abuse du monopole de poser certains actes qui lui est attribué par la loi et augmente ainsi les dettes des consommateurs les plus vulnérables. Par ailleurs, même dans l'hypothèse où cette profession appliquerait la loi comme il se doit, il subsistera une ambiguïté quant à savoir si un huissier de justice procède au recouvrement amiable dans le cadre de sa mission d'officier ministériel ou s'il agit en tant que simple opérateur d'un recouvrement amiable.

Pour lever cette ambiguïté, la proposition de loi modifie la loi du 20 décembre 2002 afin de la rendre applicable à toute activité de recouvrement amiable, que celle-ci émane d'une société de recouvrement, d'un huissier de justice, d'un avocat ou d'un mandataire de justice au sens large du terme. Le recouvrement amiable s'applique ainsi également aux mises en demeure envoyées par un huissier de justice, même si celui-ci a également pour mission de citer en cas de défaut de paiement. Jusqu'à la citation, nul huissier de justice et nul autre acteur du recouvrement amiable ne pourra réclamer au consommateur des droits ou des dépens autres que ceux qui sont explicitement prévus dans le contrat sous-jacent à la créance.

Il semble indiqué et équilibré de placer tous les opérateurs sur un pied d'égalité et il ne semble pas anormal, dans les difficiles conditions économiques difficiles que connaît la population, de limiter les frais de recouvrement à la charge du consommateur aux frais de citation et d'exécution de la décision judiciaire qui s'ensuit. Rappelons en effet que les clauses contractuelles comportent déjà très souvent une clause pénale, qui est précisément destinée à fixer une indemnité forfaitaire pour les frais de perception. Les huissiers de justice se verront en effet interdire d'encore percevoir un droit pour les frais liés à la mise en demeure et aux autres informations préalables à la citation à comparaître. Il ne nous semble pas exagéré de demander à cette profession de contribuer, comme d'autres, à la lutte contre la pauvreté et le surendettement, dès lors qu'elle tire aujourd'hui encore une part importante de ses revenus des demandes formées par les créanciers.

Enfin, dans le cadre d'une révision de la loi, il est opportuun d'autoriser les agents désignés par le ministre à contrôler les activités de tous les acteurs en matière de recouvrement amiable, quelle que soit leur qualité, sous réserve du respect du secret professionnel en ce qui concerne les huissiers de justice et les avocats.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING**Artikel 2, 1°**

Dit artikel schrapt de uitzondering die voorzien was in de wet van 20 december 2002. Daaruit volgt dat voortaan elke activiteit van minnelijke invordering zal worden geïnviseerd door de wet, of ze nu wordt uitgevoerd door een gerechtsdeurwaarder, een advocaat, een gerechtelijk mandataris of een vennootschap voor invordering van schuldvorderingen. Aangezien de minnelijke invordering wordt gedefinieerd als elke handeling of praktijk met als doel de schuldenaar ertoe aan te zetten om zijn onbetaalde schuld te betalen, met uitzondering van elke inning op basis van een uitvoerbare titel, vestigt de wet op die manier een duidelijk onderscheid tussen enerzijds handelingen gesteld voor het bekomen van een vonnis en, anderzijds, de handelingen gesteld in uitvoering van een uitvoerbaar vonnis.

Voortaan zijn op die manier alle handelingen van invordering gesteld voorafgaand aan het bekomen van een uitvoerbare titel geïnviseerd door het verbod om aan de consument enige andere vergoeding te vragen dan deze overeengekomen in het onderliggende contract. Dagvaarding voor de rechtbank, waarvan het voorwerp is de schuldenaar op te roepen voor de rechter om zijn veroordeling te bekomen, is geen handeling van invordering op zich. De kosten van de dagvaarding zal dus kunnen worden berekend overeenkomstig het barema van gerechtsdeurwaarders en inbegrepen in de kosten die zullen worden ten laste gelegd van de schuldenaar of indien deze zijn schuld betaalt na de dagvaarding maar voor de zitting, in de afrekening van de verschuldigde sommen.

De artikelen 6 en 7 van de wet zullen voortaan eveneens toepasselijk zijn op gerechtsdeurwaarders, advocaten en gerechtelijke mandatarissen. Overeenkomstig het artikel 6 moet de inning beginnen met een geschreven ingebrekestelling die toelaat aan de consument om ondermeer de naam van zijn oorspronkelijke schuldeiser te kennen, de duidelijke identiteit van de persoon die overgaat tot de minnelijke invordering, de afrekening van zijn schuldvordering, de omschrijving van de verbintenis die de aanleiding is van de schuld enz. Het bezoek aan de domicilie van de consument in het kader van een minnelijke invordering zal worden geregeld door het artikel 7 wat ook de identiteit is van de persoon die zich bezig houdt met de minnelijke invordering.

Artikel 2, 2°

De gerechtsdeurwaarders, advocaten en gerechtelijke mandatarissen zijn niet gehouden tot de verplichting tot

COMMENTAIRE DES ARTICLES**Article 2, 1°**

Cet article supprime l'exception prévue dans la loi du 20 décembre 2002. Il en découle que toute activité de recouvrement amiable sera désormais visée par la loi, qu'elle soit exécutée par un huissier de justice, un avocat, un mandataire de justice ou une société de recouvrement de créances. Attendu que le recouvrement amiable est défini comme tout acte ou pratique qui a pour but d'inciter le débiteur à s'acquitter d'une dette impayée, à l'exception de tout recouvrement sur la base d'un titre exécutoire, la loi établit ainsi une nette distinction entre les actes posés pour obtenir un jugement, d'une part, et les actes posés en exécution d'un jugement exécutoire, d'autre part.

De cette manière, tous les actes de recouvrement effectués avant l'obtention d'un titre exécutoire sont désormais visés par l'interdiction de demander au consommateur une quelconque indemnité, autre que les montants convenus dans le contrat sous-jacent. La citation devant le tribunal, dont l'objet est de convoquer le débiteur devant le juge en vue d'obtenir sa condamnation, n'est pas un acte de recouvrement en soi. Les frais afférents à la citation pourront dès lors être calculés conformément au barème des huissiers de justice et pourront être inclus dans les coûts qui seront mis à charge du débiteur ou, si ce dernier paie sa dette après la citation mais avant l'audience, dans le décompte des sommes dues.

Les articles 6 et 7 de la loi s'appliqueront dorénavant aussi aux huissiers de justice, aux avocats et aux mandataires de justice. Conformément à l'article 6, le recouvrement doit commencer par une mise en demeure écrite permettant au consommateur de connaître, notamment, le nom du créancier originaire, l'identité claire de la personne qui procède au recouvrement amiable, le décompte de la créance, la description de l'obligation qui a donné naissance à la dette, etc. La visite au domicile du consommateur dans le cadre d'un recouvrement amiable sera réglée par l'article 7, quelle que soit l'identité de la personne qui s'occupe du recouvrement amiable.

Article 2, 2°

Les huissiers de justice, les avocats et les mandataires de justice ne sont pas soumis à l'obligation

inschrijving. Het is nodig hen te verwijderen uit het toepassingsgebied van het artikel 4 en de administratieve sancties van artikel 16. De agenten zullen niettemin, en indien zij het opportuun achten, feiten kunnen meedelen aan de deontologische overheden van de betrokken beroepen.

Artikel 3, 1°

Aangezien de voorgestelde wijziging ertoe strekt om eveneens de ingebrekestellingen voorafgaand aan de dagvaarding te dekken, is het gerechtvaardigd om toe te laten aan de schuldeiser om voorlopige maatregelen te nemen zonder te wachten op het verstrijken van de termijn van het artikel 6, § 3, indien en voor zover zij worden toegelaten door de rechter. Het betreft bewarende beslagen toegestaan door de beslagrechter op voorlegging van een dossier dat aantoont dat de schuldvordering zeker is, opeisbaar en effen en dat bovendien er hoogdringendheid is om de gevorderde maatregel te vragen. Aangezien de bepaling enkel de activiteit van minnelijke invordering viseert, gedefinieerd in het artikel 2, § 2, als de invordering voor andermans rekening, verbiedt dit niet aan de schuldeiser zelf om voorlopige maatregelen te nemen zelfs zonder toestemming van de rechter, wanneer het mogelijk is (bewarend derdenbeslag op basis van private titels, bijvoorbeeld). Onderstrepen we eveneens dat de wijziging die zou worden aangebracht, elke gerechtsdeurwaarder en elke advocaat zal verplichten een ingebrekestelling te versturen binnen de termijn van vijftien dagen voor het betekenen van een dagvaarding.

Artikel 3, 2°

Aangezien bepaalde operatoren niet onderworpen zijn aan de verplichting van inschrijving, heeft de indicatie van het nummer in de ingebrekestelling geen voorwerp.

Artikel 3, 3°

Wij verwijzen naar de uiteenzetting geleverd onder het artikel 3, 1°.

Bart LAEREMANS (VB)
Bert SCHOOFS (VB)
Peter LOGGHE (VB)

d'inscription. Il est nécessaire de les exclure du champ d'application de l'article 4 et de ne pas leur appliquer les sanctions administratives de l'article 16. Les agents pourront néanmoins, s'ils le jugent opportun, communiquer des faits aux autorités déontologiques des professions concernées.

Article 3, 1°

Étant donné que la modification proposée vise à couvrir également les mises en demeure préalables à la citation, il se justifie de permettre au créancier de prendre des mesures provisoires sans attendre l'expiration du délai prévu à l'article 6, § 3, si et pour autant que ces mesures soient autorisées par le juge. Il s'agit de saisies conservatoires autorisées par le juge des saisies sur présentation d'un dossier démontrant que la créance est certaine, exigible et liquide et qu'il y a en outre urgence à demander la mesure requise. Étant donné que cette disposition ne vise que l'activité de recouvrement amiable définie à l'article 2, § 2, laquelle consiste dans le recouvrement pour compte d'autrui, elle n'interdit pas au créancier lui-même de prendre des mesures provisoires, même sans l'autorisation du juge lorsque cette possibilité existe (exemple: saisie-arrêt conservatoire en vertu de titres privés). On soulignera également que la modification envisagée contraindra les huissiers et les avocats à envoyer une mise en demeure dans un délai de quinze jours avant la signification de la citation.

Article 3, 2°

Étant donné que certains opérateurs ne sont pas soumis à l'obligation d'inscription, l'indication du numéro dans la mise en demeure est sans objet.

Article 3, 3°

Nous renvoyons aux explications données pour l'article 3, 1°.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 2 van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, 2°, worden de woorden «met uitzondering van de minnelijke invordering van schulden gedaan door een advocaat of een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijk mandataris in de uitoefening van zijn beroep of functie» opgeheven;

2° in paragraaf 2 worden de woorden «artikelen 11 tot 13» vervangen door de woorden «artikelen 4 en 16».

Art. 3

In artikel 6 van dezelfde wet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 22 december 2003, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt het tweede lid aangevuld met de woorden «met uitzondering van de maatregelen toegestaan door een gerechtelijke beslissing»;

2° in paragraaf 2 worden in de bepaling onder 2° de woorden «voor de personen onderworpen aan de verplichting tot inschrijving bedoeld in artikel 4» ingevoegd tussen het woord «evenals» en de woorden «de gegevens van het bevoegd toezienhoudend bestuur»;

3° paragraaf 3 wordt aangevuld met de volgende zin:

«De termijn van vijftien dagen is niet van toepassing voor de maatregelen toegestaan door een gerechtelijke beslissing».

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 2 de la loi du 20 décembre 2002 relative au recouvrement amiable des dettes du consommateur, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 1er, 2°, les mots «, à l'exception du recouvrement amiable de dettes effectué par un avocat ou un officier ministériel ou un mandataire de justice dans l'exercice de sa profession ou de sa fonction» sont abrogés;

2° dans le § 2, les mots «articles 11 à 13» sont remplacés par les mots «articles 4 et 16».

Art. 3

Dans l'article 6 de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 22 décembre 2003, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 1er, l'alinéa 2 est complété par les mots «, à l'exception des mesures autorisées par une décision judiciaire»;

2° dans le § 2, 2°, les mots «, pour les personnes soumises à l'obligation d'inscription visée à l'article 4,» sont insérés entre les mots «ainsi que» et les mots «les coordonnées de l'administration de surveillance»;

3° le § 3 est complété par la phrase suivante:

«Le délai de quinze jours ne s'applique pas aux mesures autorisées par une décision judiciaire».

Art. 4

Artikel 11 van dezelfde wet wordt aangevuld met een paragraaf 6, luidende:

«§ 6. Ten aanzien van advocaten, gerechtsdeurwaarders en andere gerechtelijke mandatarissen kunnen de ambtenaren bedoeld in § 1 slechts binnendringen in de beroepslokalen en er overgaan tot een beslag op documenten met toestemming van de procureur des Konings of een onderzoeksrechter. In dat geval zijn de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering van toepassing».

27 november 2008

Bart LAEREMANS (VB)
Bert SCHOOFS (VB)
Peter LOGGHE (VB)

Art. 4

L'article 11 de la même loi est complété par un § 6 rédigé comme suit:

«§ 6. En ce qui concerne les avocats, les huissiers de justice et les autres mandataires de justice, les agents visés au § 1er ne peuvent pénétrer dans les locaux professionnels et y procéder à la saisie de documents que s'ils y sont autorisés par le procureur du Roi ou par un juge d'instruction. Les dispositions du Code d'instruction criminelle sont d'application dans ce cas.»

27 novembre 2008